

stond deze naam. Het was echter niet leesbaar, of het een o of een u was. ... Ik heb mijn vader echter ook wel eens horen zeggen, dat de tjotter net zo oud was als mijn moeder, naar wie het schip heette ("Hilda" dus) en zij is in 1882 geboren.

De naam Van Schelven kwamen wij al eerder tegen (paragraaf 6.11). Nicolaas Hendrik van Schelven, oudste zoon van korenmolenaar Willem van Schelven te Krimpen a/d IJssel, oefende in Gouda hetzelfde beroep uit als zijn vader en zijn broer Willem in Krimpen. Zijn molen, genaamd "t Slot" staat heden-
tendage nog steeds aan de oever van de Hollandse IJssel. Zoals uit het bovenstaande blijkt, kreeg hij in 1913 de tjotter als verjaardagsgeschenk van zijn vrouw. De naam "Lotus" werd veranderd in "Hilda".

Van Schelven was een fanatieke liefhebber van wedstrijdzeilen. Naast de tjotter hield hij er ook een motorboot op na. Dat maakte het mogelijk aan wedstrijden deel te nemen ver van de thuishaven. De "Hilda" werd daardoor een bekende verschijning op vele Hollandse wedstrijdbanen. Volgens de in 1919 door het toenmalige watersportverbond uitgegeven meetbrief zou deze tjotter zijn gebouwd door H. van der Zee te Joure; het registratienummer was 11 OF en de wedstrijdmaat 4,8. Het bouwjaar is op de meetbrief niet vermeld. Ook het Nederlandsch Jachtregister van 1925 noemt Holtrop van der Zee als bouwer; daar staat als bouwjaar 1881 vermeld (Bijlage B, nr 29). Dat Eeltje Holtrop van der Zee de bouwer zou zijn is niet onmogelijk, maar niet meer met zekerheid vast te stellen, ook al omdat niet meer te achterhalen is wie vóór bovengenoemde dokter Bakker Niemeyer de tjotter in bezit hebben gehad. Uit de werfboeken blijkt (zie paragraaf 6.2.4) dat de door Eeltjebaes vanaf 1874 gebouwde grote tjotters (de zgn. fjonwerachten), voor zover alle maten ervan vermeld staan, een 'wijdte binnenwerks' hadden van 2,34 meter, corresponderend met een grootste breedte over de huid van circa 2,40 meter. Bovendien hebben alle latere tjotters van Eeltjebaes een over de gehele lengte gepiekte bodem. De "Hilda" echter is uitwendig 2,23 meter breed, heeft een licht V-vormig vlak met zwak hoekige kinnen en brede gangen (zie hierna). Het blijft mogelijk, dat zij identiek is met de no. 71 uit tabel 6.1, in 1882 gebouwd voor Wolfrat te Amsterdam; uitsluitend de lengte daarvan staat in de werfboeken vermeld, niet de wijdte. Het bouwjaar zou dan overeenkomen met het genoemde geboortjaar van mevrouw Van Schelven. Overigens was volgens de meetbrief van 1919 de lengte over alles 4,75 meter. Dus is de "Hilda" eigenlijk geen fjonweracht. Een andere mogelijkheid is, dat zij de boot is, die Eeltjebaes in 1884 bouwde voor Jhr H.L. van Haersma de With te Oenkerk (zie tabel 6.1, no. 76). Met 16 vt 9 dm had deze exact een lengte van 4,75 m. Wij menen echter, dat deze boot dezelfde is

HILDA

Stamboekno.: 345

ex Lotus, Hen-Rie-The, Fryslân, Pronto

Bouwjaar: 1882

Opdrachtgever: onzeker

Huidige eigenaar: M.P. Perdijk, Hekendorp

Zeilnummer: 11 OF

Historie

Uit een brief van 12 april 1955⁹⁵ van N.H. van Schelven te Gouda aan F.G.Spits, toentertijd beheerder van het Stamboek, halen wij het volgende aan: ... *Mijn moeder kocht van dokter J.H. Bakker Niemeyer de tjotter om hem ... als verjaardagsgeschenk te geven aan mijn vader. Dit is waarschijnlijk in 1913 geweest, want op de wedstrijd van "Hollandia" won vader op 7-6-1914 met deze tjotter de eerste prijs. In 1934 verkocht vader de tjotter aan C.A.M. Krimpenfort te Gouda en deze herdoopte hem in "Hen-Rie-The". Deze verkocht de tjotter aan J.Meyer te Gouda in het jaar, dat hij zich de 16m² "Hen-Rie-The" aanschafte. ... Wanneer de heer Meyer, en aan wie, de tjotter verkocht weet ik niet. ... Voor zover nu bekend is de tjotter in 1880 gebouwd. De naam "Lotos" (Lotus) is wel juist, want op de zeilenkist*

als de in 1960 verbrande "Kloekie" (zie paragraaf 8.4.1). Zoals gezegd, Van Schelven was een fanatieke liefhebber van wedstrijdzeilen. Hier volgt een opsomming van (een gedeelte van) de wedstrijden waaraan hij deelnam. Zij vormen een indrukwekkende rij:

- 1914 Zeilvereeniging "Hollandia", Braassemermeer;
 tegenstanders zijn "Meermin" van Hendriks, Rotterdam, "Wolja" van Doude van Troostwijk, Hilversum, "Dolfijn" van Van Krieken c.s., Rotterdam, "Pinguin" van Fokker c.s., ook uit Rotterdam, "Aeolus" van Sollaart, Den Haag, "Nonnie" van Loos uit Rotterdam en "Ursula" van Coolhaas uit Hellevoetsluis;
 Dordrechtsche Roei- en Zeilvereeniging, wedstrijden op de Oude Maas;
 tegenstanders zijn hier "Dolfijn" van Van Krieken c.s., Rotterdam en "Viking II" van Twigt, ook uit Rotterdam.
- 1915 Zeilvereeniging "Hollandia", Braassemermeer, 1e prijs⁹⁶;
 tegenstander is "Pinguin" van Fokker en Van Wulfften Palthe, Rotterdam.
- 1916 Zeilvereeniging "Hollandia", Braassemermeer⁹⁷;
 Kon. Ned. Zeil- en Roeivereeniging, het IJ voor Amsterdam;
 tegenstanders zijn "Wolja" van Doude van Troostwijk, Hilversum en "Dolfijn II" van Pels, Alkmaar;
 Kon. Ned. Zeil- en Roeivereeniging, Buiten IJ⁹⁸;
 tegenstanders zijn "Dolfijn II" van Pels, Alkmaar en "Ursula" van Coolhaas, Hellevoetsluis.
- 1918 Watersportvereniging Westend, Westeinder Plassen, 2e Prijs⁹⁹;
 tegenstanders "Wolja" van Doude van Troostwijk, Hilversum, "Zaannimf" van Veldhuys, Zaandam;
 Watersportvereniging De Kaag, eerste vijfdaagse Kaagweek, 1 x 1e, 1 x 2e en 1 x 3e prijs¹⁰⁰;
 concurrenten zijn "Aleide Anna" van Van Swinderen, Loosdrecht, "Rian" van Olij, Rotterdam en "Justine" van R. en Z.V. Gouda;

"Hilda" 11 OF tijdens wedstrijd op het IJ, 1916.
 Herk.: Secr. Zaanl. Z.V.

- Zeilvereeniging Nieuwe Meer, Nieuwe Meer, le prijs¹⁰⁰;
 tegenstanders zijn "Saxen" van Spalteholz, Aerdenhout en "Pieter" van Stoutenbeek, Beverwijk.
- 1919 Watersportvereniging De Kaag, Kaagweek, 1 x le prijs¹⁰¹;
 tegenstander zijn "Alfa" van Van der Vorm, Rotterdam en "Betsy";
 Zaanlandsche Zeilvereeniging, Zaan, le prijs¹⁰²;
 tegenstander o.m. "Pieter" van Stoutenbeek, Beverwijk.
- 1920 Rotterdamsche Zeilvereeniging, Kralingseplas, le prijs¹⁰³;
 tegenstanders zijn "Gonda" van Hoogerwaard, "Rian" van Olij en "Nora" van De Jong, allen uit Rotterdam.
- 1921 Zeilvereeniging Hollandia, Braassemmermeer, le prijs¹⁰⁴;
 tegenstander o.m. "Pinguin" van Fokker;
 Watersportvereniging De Kaag, Kaagweek, 3 x le prijs¹⁰⁵;
 tegenstanders zijn "Arnoldina" van Benner, Den Haag, "Marie", van Gaymans.
- 1922 Zeil- en Roeiver. Hollandschen IJssel, Hollandse IJssel en Nieuwe Maas;
 tegenstander o.m. "Ideaal" van Kalkman, Capelle a/d IJssel;
 Zeilvereeniging Hollandia, Braassemmermeer, 40-jarig bestaan, le prijs¹⁰⁶;
 tegenstanders zijn "Kromwâl" van Veldhuizen, Rotterdam en "Mobilisatie" van mej. Stroeve.
- 1924 Watersportvereniging De Kaag, Kaagweek;
 tegenstanders, "Kromwâl" van Veldhuizen en "Sperwer" van Engelbrecht, beiden uit Rotterdam en "Aleide Anna" van Van Swinderen uit Hilversum.

"Hilda" in wedstrijd op de Nieuwe Maas, 1926.
 Herk.: Ons Element 7 (1926)

Ongetwijfeld is deze opsomming niet compleet. Wij hebben echter na 1924 geen concrete gegevens meer gevonden over deelname aan wedstrijden, behalve aan die welke door de Roei- en Zeilvereeniging De Maas te Rotterdam en de Dordrechtse Roei- en Zeilvereeniging gezamenlijk waren georganiseerd ter gelegenheid van hun beider 75-jarig bestaan. Van deze wedstrijd is in het blad "Ons Element" de hier gere-

produceerde foto opgenomen, waarop te zien zijn het Friese jacht "Hermana" van Broeders (32 OE) en de tjotters "Hilda" (11 OF),

Sperwer" (7 OF) en "Ideaal" (geheel rechts, zeilnummer niet leesbaar)¹⁰⁷. Deze fraaie foto laat nog eens zien, dat het voeren van bijzeilen, hier een grote jager, vroeger gewoon was.

In 1934 wordt de "Hilda" in een advertentie in De

Waterkampioen te koop aangeboden¹⁰⁸. Wij reproduceren haar hier in haar geheel, omdat zij een goed beeld geeft van de zeilgarderobe van een vroegere wedstrijdjtoter;

Tjotter. *Te koop de tjotter "Hilda", 4.8 W.M. met dubbelen inventaris, 2 grootzeilen, 4 stagfokken, 3 klui-vers, 2 ballons, 2 gieken, 2 botteloeven, 2 paar zwaarden. Alles in prima conditie. Adres: N.H. van Schelven, Gouda, Telefoon 3184.*

Begin 1935 wordt de "Hilda" dan verkocht aan C.A.M. Krimpenfort te Gouda, die haar de naam "Hen-Rie-The" gaf. Omstreeks 1938 verkocht deze haar door aan J. Meyer, fotograaf te Gouda. Ook deze behield haar slechts korte tijd. Wie haar tijdens de Tweede Wereldoorlog bezat, is niet bekend. Na deze periode heeft de tjotter vele eigenaren gehad, telkens voor niet meer dan twee à drie jaar. Een van deze heeft de oorspronkelijke naam "Lotus" in ere hersteld. Van de Leeuwarder architect F. Botman, die de "Lotus" in 1957

in desolate toestand kocht in Akersloot en haar tot 1959 in bezit had, kregen wij enkele detailfoto's toegezonden. In het jaar 1963 komt de tjotter dan voor een periode van twintig jaar in handen van architect C. Van der Weele te Den Haag, werkzaam bij de KLM, later wonende te Reeuwijk. Deze houdt haar in redelijke staat van onderhoud en tracht wat van haar verleden te achterhalen.

De huidige eigenaar, M.P. Perdijk koopt de "Lotus" in 1983. De toestand van de boot is dan van dien aard, dat hij - in jeugdige overmoed - besluit haar eigenhandig te restaureren. Hij treedt verder in contact met nog in Gouda wonende nazaten van de heer Van Schelven en brengt veel historische details boven water. Uit piëteit geeft hij de tjotter weer de naam "Hilda", waaronder zij in vroeger dagen zo bekend was. Heden (1995) nadert de restauratie haar voltooiing.

De rij van opeenvolgende eigenaren van de "Hilda" is dus als volgt

De vroegste eigenaren zijn onbekend

- 1913	J.H. Bakker Niemeyer	Gouda	Lotus
1913 - 1935	N.H. van Schelven	Gouda	Hilda
1935 - 1938	C.A.M. Krimpenfort	Gouda	Hen-Rie-The
1938 - 1940	J. Meyer	Gouda	
1940 - 1946	- onbekend -		
1946 - 1948	J. Blok	Zwammerdam	
1948 - 1950	S.J. Legerstee	Arnhem	Fryslân
1950 - 1951	B. Corperaal	Arnhem	Pronto
1951 - 1954	W. Dammingh	Arnhem	Lotus
1954 - 1957	J.J.S. Dicker	Arnhem	Lotus
1957 - 1959	F. Botman	Leeuwarden	Lotus
1959 - 1961	Gebr. De Groot	Grosthuisen	Lotus
1961 - 1963	B. Brongers	Baambrugge	Lotus
1963 - 1983	C. van der Weele	Den Haag	Lotus
1983 - heden	M.P. Perdijk	Hekendorp	Hilda

"Lotus" (ex "Hilda")

Overzicht.
Herk.: F.Botman

Bedelbalk.
Foto: J.Vermeer

Hennebalk.
Herk.: J.Botman

Roerkop.
Herk.: J.Botman

Draaipunt van de mast.
Foto: J.Vermeer

Technische gegevens

Hoofdafmetingen

- Lengte over de stevens	4,81 m
- Grootste breedte over de huid	2,23 m
- Holte op het grootspant	0,90 m
- Zeiloppervlak: Grootzeil + fok	22,1m ²

Bijzonderheden

- geen kielbalk
- licht V-vormig vlak
- vlaktilling 8,5°
- zandstrook + 2 verloren gangen
- zwak hoekige kimmén
- 3 huidgangen boven de kimmén (met schijnnaden)
- snijwerk op bedel- en hennebalk en op boeisels
- breed roer met gesneden vogel in de kop

Opmerkingen

Een opmerkelijk detail bij deze tjotter is het draaipunt van de mast. Zoals op één van de foto's is te zien, zijn tegen de achterkant van de mastkokerwangen zware

ogen gemonteerd. Rondom de mastvoet is op deze hoogte een vierkante ijzeren ring bevestigd, aan de achterkant eveneens voorzien van twee aangesmede ogen. Door deze ogen wordt een ijzeren bout gestoken waar de mast dan om kan draaien. Deze constructie hebben wij bij ronde jachten niet eerder gezien. Wat de herkomst van deze boot betreft, de bouwwijze met vrij brede gangen (met schijnnaden) doet eerder denken aan Lantinga dan aan Van der Zee. Ook is het snijwerk op bedel- en hennebalk afwijkend van dat van de latere tjotter en Friese jachten van Van der Zee. Daartegenover echter is de kwaliteit van het snijwerk hoog, vooral ook de manier waarop de krullen op de boeisels zijn aangebracht doet bepaald aan Van der Zee denken. Wij menen echter dat de toeschrijving zonder concrete bewijzen speculatief blijft.